

GENEZA konspiracji wojskowej obozu narodowego sięga połowy października 1939 r. Jej celem stała się walka o niepodległość i Katolickie Państwo Narodu Polskiego z zachodnim szafcem nad Odrą, Nysą Łużycką i Bałtykiem.

Najbardziej wpływowo Stronictwo Narodowe („Kwadrat”) powołało własną formację zbrojną o zasięgu ogólnopolskim: Narodową Organizację Wojskową (nazwa od 1 VII 1941 r.) pod komendą mjr. **Józefa Rokickiego** („Michał”). Liczyła 95—100 tys. ludzi, w tym ponad 20 oddziałów partyzanckich, Centralny Wydział Propagandy, Narodową Organizację Wojskową Kobiet i inne.

Równoległe rozwijała się wojskówka Organizacji Polskiej Obozu Narodowo-Radykalnego pn. Organizacja Wojskowa Związek Jaszczurczy, z komendantem **Władysławem Marcinkowskim** („Jaxa”, „Szymkiewicz”).

Decyzja o scaleniu z Armią Krajową spowodowała latem 1942 r. rozłam Narodowej Organizacji Wojskowej.

W następstwie zabiegów liderów secesji SN-NOW i działaczy OP-Z] powołano 20 IX 1942 r.

Narodowe Siły Zbrojne. NSZ współtworzyły organizacje konspiracyjne: część NOW, OW ZJ, Narodowo-Ludowa Organizacja Wojskowa (NLOW), Polski Obóz Narodowo-Syndykalistyczny (PONS), Legion Unii Narodów Słowiańskich (LUNS), część Konfederacji Zbrojnej i Tajnej Armii

Obrony Narodowej i służba sprawiedliwości (sądy kapturowe).

Komendantem NSZ mianowano płk. **Ignacego Oziewiczę** („Czesław”, „Czesławski”) dwukrotnie rannego dowódcę 29 DP w kampanii wrześniowej. Po jego aresztowaniu przez gestapo 28 VI 1943 r., dowództwo objął

Narodowe Siły Zbrojne

Polskiej, a także ogniwa Organizacji Wojskowej „Wilki”, Organizacji Bojowej „Wschód” i Ruchu „Miecz i Plug” (w 1944 r.).

Zwierzchnictwo nad całością sprawowała Tymczasowa Narodowa Rada Polityczna (TNRP) z ośmioosobowym prezydium, z sekretarzem generalnym mec. **Zbigniewem Stypułkowskim** („Zbyszek”, „Czemp”, „Sobota”) na czele. Podlegała jej również Służba Cywilna Narodu — jako związek własnej sieci administracji państwowej, policja w postaci

płk **Tadeusz Kurcysz** („Morski”, „Żegota”).

Struktura organizacyjna objęła ok. 73 tys. ludzi. Samodzielne pionierami stanowiły m.in. Akcja Specjalna (walka bieżąca i partyzantka z kilkunastoma oddziałami leśnymi), służba duszpasterska oraz Pomocnicza Służba Kobiet.

W działalności bieżącej dominowała praca informacyjno-wychowawcza, wywiad i szkolenie wojskowe, wykonywano też akcje zaopatrzeniowe i odbijano

więźniów pod okupacją niemiecką i sowiecką, zwalczano komunistów.

Dowództwo NSZ krytycznie oceniało koncepcje powstania i plan „Burza” AK, uznając zamiast ujawnienia sił wobec Armii Czerwonej za nieodpowiedzialny.

Do pełnej integracji wewnętrznej NSZ nigdy nie doszło. Ostateczny podział NSZ nastąpił wiosną i latem 1944 r. na tle umowy scaleniowej z AK z 7 III 1944 r.

Do ponownego zwarcia szeregów NOW i NOW-NSZ w ramach AK doszło pod dowództwem Pełnomocnika KSZ w Kraju ppłk. **Albina Raka** („Lesiński”).

Po upadku Powstania Warszawskiego powstało na tej bazie silne i jednolite Narodowe Zjednoczenie Wojskowe (NZW) z ppłk. **Tadeuszem Danilewiczem** „Kuba” na czele. Pozostała część NSZ związana z OP-ONR zachowała samodzielność. Obie organizacje uległy rozbiciu dopiero w 1947 r. podczas walki przeciwko sowietywacji Polski.

ppłk dr Krzysztof KOMOROWSKI